

Resolution nr 2244, 1939

Länsstyrelsens i Jämtlands län
resolution i nedannämnda ärende rörande
fridlysning av naturminne; given i Östersund
å landskansliet den 25 november 1939.

Naturminnets beskaffenhet och areal:

d.s.k. urskogsområdet å Hede kyrkoherdeboställes skogsmark

Kommun:

Hede

Fastighet:

Hede kyrkoherdeboställe

Lägesbeskrivning i övrigt:

Sökande:

Hede pastorats församlingar

Ägare:

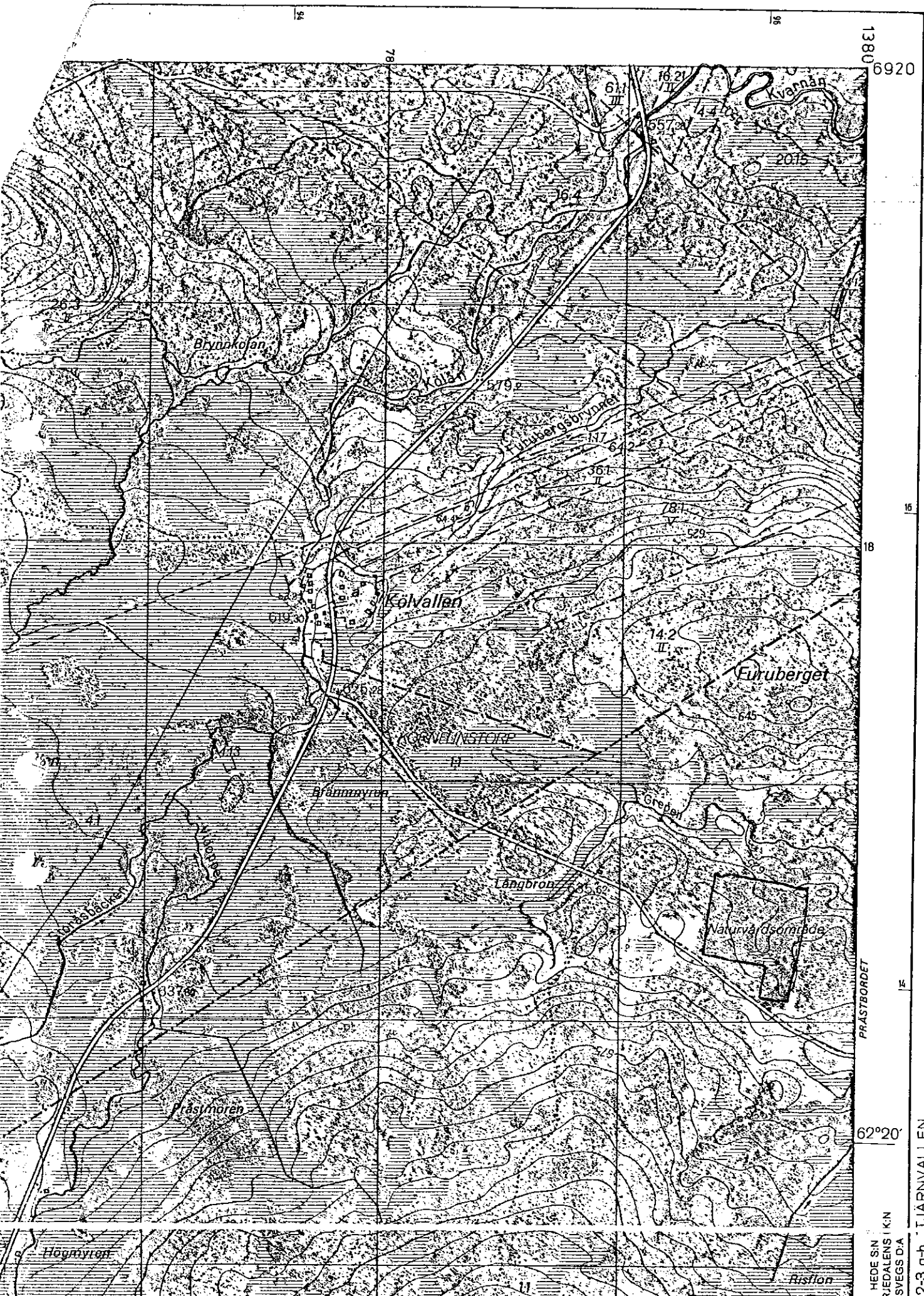
Hede pastorats församlingar

Förvaltare:

Fridlysningsföreskrifter:

Förbud meddelat att förstöra eller skada fast naturföremål el. yt-
bildning, att fälla el. skada växande träd eller borttaga växter el.
växtdelar av annan beskaffenhet än bär, som användas till omedelbar
förtäring, att jaga, fånga el. avsiktligt döda djur - av vad slag
det vara må samt att skada el. bortföra ägg och bo, att medföra
hund, att uppföra byggnad - av något slag och att verkställa odling,
samt att i annonseringssyfte uppsätta eller anbringa tavla, plakat,
inskrift eller annan störande anordning.

Vid gränsernas brytningspunkter och vid inlöpande stig ha uppsatts
fridlysningstavlor med inskrift "Naturskyddsområde. Fridlyst enl.
lag".

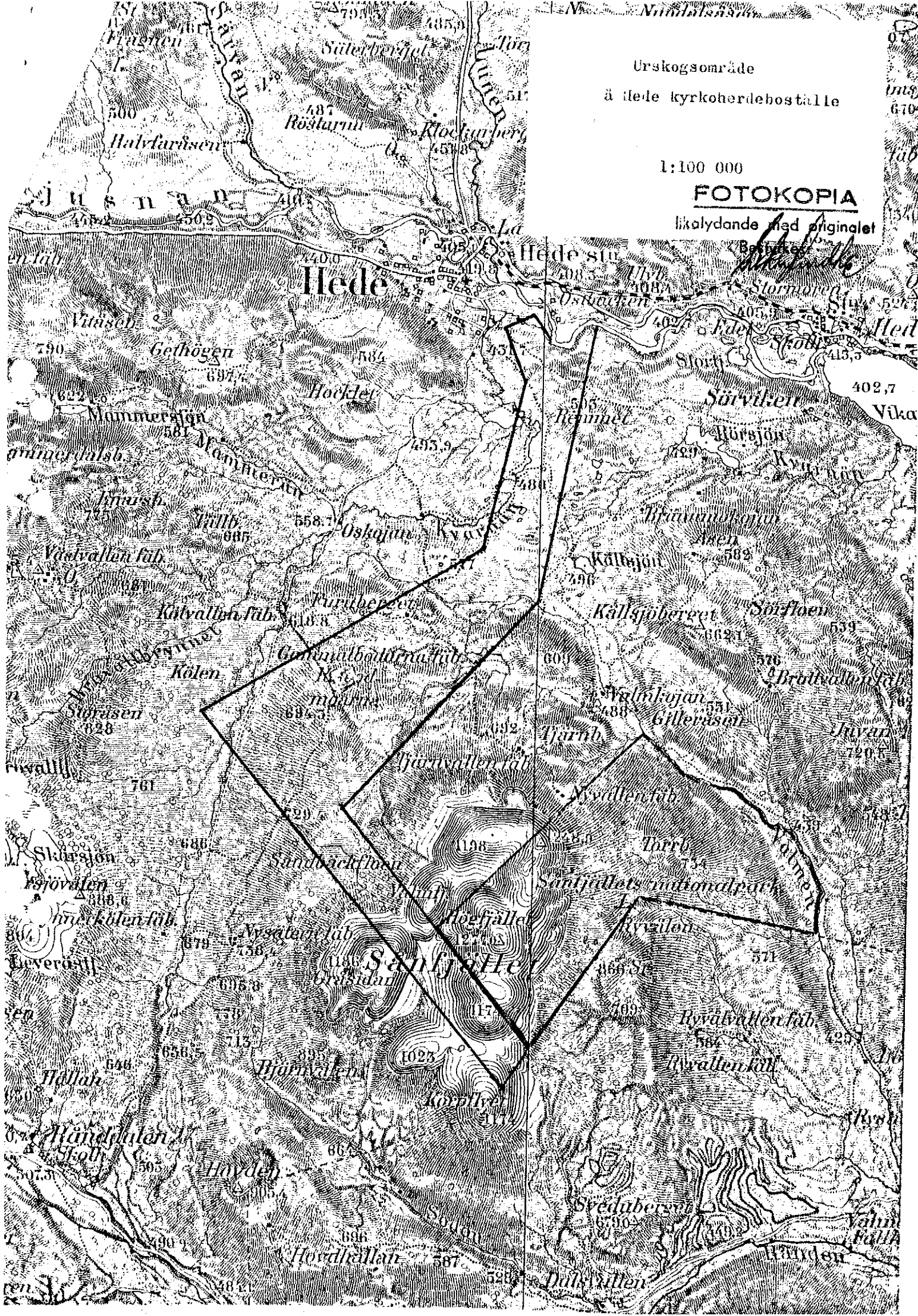

Urskogsområde
ä Hede kyrkoherdeboställe

1:100 000

FOTOKOPIA

likalydande med originalet

Enligt sändlista

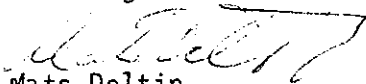
Skötselplan samt komplettering av reservatsbestämmelserna
för Hede kyrkoherdeboställe (Risbodarna), Härjedalens kommun

./. Länsstyrelsen har upprättat bifogad skötselplan. Statens naturvårdsverk har yttrat sig. Markägaren, Härnösands stiftsnämnd, har hörts under hand.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen med stöd av 9 § naturvårdsförordningen.

Länsstyrelsen beslutar samtidigt, med stöd av 8 § naturvårdslagen, att ändamålet med reservatet skall vara att skogen skall lämnas till fri utveckling samt att förbud skall gälla att avverka eller skada även döda träd.

./. Överklagande kan göras till miljö- och energidepartementet, se bilaga.

Mats Deltin

Olof Ternström

Sändlista

Statens naturvårdsverk + 2 ex skötselplan
Härnösands stiftsnämnd, skogsförvaltningen + 1 ex skötselplan
Stiftsskogvaktare Rune Bergman, Box 18, 840 30 RATAN +
1 ex skötselplan
Härjedalens kommun + 1 ex skötselplan
Reservatspärmen

SKÖTSELPLAN för

Hede kyrkoherdeboställe (Risbodarna)

Härjedalens kommun, Jämtlands län

Naturvårdsförvaltare: Härnösands stiftsnämnd

Planen fastställd 1987-02-23 av länsstyrelsen i
Jämtlands län efter samråd med statens naturvårdsverk.

FÖRORD

Denna skötselplan har upprättats år 1985 av länsstyrelsen i Jämtlands län. Skötselplanen består av två delar:

1. Allmän beskrivning
2. Plandel

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning, men en översyn av planen bör göras efter en 20-årsperiod eller vid behov.

I. ALLMÄN BESKRIVNING

1. ADMINISTRATIVA DATA

<u>Skyddsform</u>	Naturreservat
<u>Objektnummer</u>	23 02 002
<u>Beslutsdatum</u>	1939-11-25
<u>Kommun</u>	Härjedalen
<u>Registerområde</u>	Hede socken
<u>Läge</u>	Ca 10 km S om Hede, N om Sonfjället Topografiska kartbladet 17 D S0 Ekonomiska kartbladet 673 24, 17 D 2-3 e-f
<u>Areal</u>	15 ha
<u>Fastigheter</u>	Hede kyrkoherdeboställe, del av Prästbordet 1:1
<u>Markägare</u>	Härnösands stiftsnämnd (Hede pastorat)
<u>Naturvårds- förvaltare</u>	Härnösands stiftsnämnd

2. FÖRESKRIFTER

Förbud meddelat att

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning
2. fälla eller skada växande träd eller borttaga växter eller växtdelar av annan beskaffenhet än bär som används till omedelbar förtäring
3. jaga, fånga eller avsiktligt döda djur av vad slag det vara må
4. skada eller bortföra ägg och bo
5. medföra hund
6. uppföra byggnad av något slag och att verkställa odling
7. i annonseringssyfte uppsätta eller anbringa tavla, plakat, inskrift eller annan störande anordning.

3. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

Naturförhållanden

Urskogsområdet omfattar två skogstyper. Skogen i den västra delen av reservatet består av högre och välvuxen tallskog av torr ristyp. Inslaget av torrakor och lågor är stort. Här syns spår av flera bränder, den senaste för ca 170 år sedan.

Den östra delen är fuktigare och domineras av gran. Lågor förekommer rikligt.

Spår av avverkningar finns bara i reservatets gränsområden.

Reservatet omges av kulturskog, i V och SO av ungskog.

Inventeringar m m

Området finns upptaget i "Urskogar och urskogsartade naturskogar i Jämtlands län", länsstyrelsen i Jämtlands län 1983:13 samt i SNV PM 1509

II PLANDEL

1. ÖVERGRIPANDE MÅL

Syftet med naturvårdsförvaltningen är att bevara områdets urskogskaraktär.

2. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

Skogen skall lämnas helt orörd för att få utvecklas fritt.

3. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

Friluftsanordningar

Beskrivning: Befintliga anordningar redovisas på skötselplanekartan.

Riktlinjer En ny stig dras genom reservatet, ungefärlig sträckning enligt skötselplanekarta. Snitsling av stigen behövs tills den blivit upptrampad, därefter tas markeringen bort. Ytterligare anordningar erfordras inte.

Information

En informationsskylt och vägvisare finns utplacerade enligt skötselplanekarta.

Renhållning

Soppantering och toalett sköts genom avtal med Härjedalens kommun. Naturvårdsförvaltaren svarar för övrig renhållning.

Utmärkning av reservatets gräns

Reservatsgränsen markeras enligt naturvårdsverkets anvisningar.

4. TILLSYN

Naturvårdsförvaltaren svarar för tillsynen.

5. FINANSIERING AV NATURVARDSFÖRVALTNINGEN

Ekonomisk utredning

Länsstyrelsen har gjort en ekonomisk utredning (1985) av beräknade kostnader för naturvårdsförvaltningen. Utredningen bilägges.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Bekostas av staten: Framställning av ny informationsskylt vid behov.

Bekostas av stiftsnämnden: Utmärkning av naturreservatets gräns, nydragning av stig, underhåll av friluftsanordningar samt renhållning och tillsyn.

BILAGOR

Karta, skala 1:20 000

Skötselplanekarta, skala 1:5 000

Ekonomisk utredning

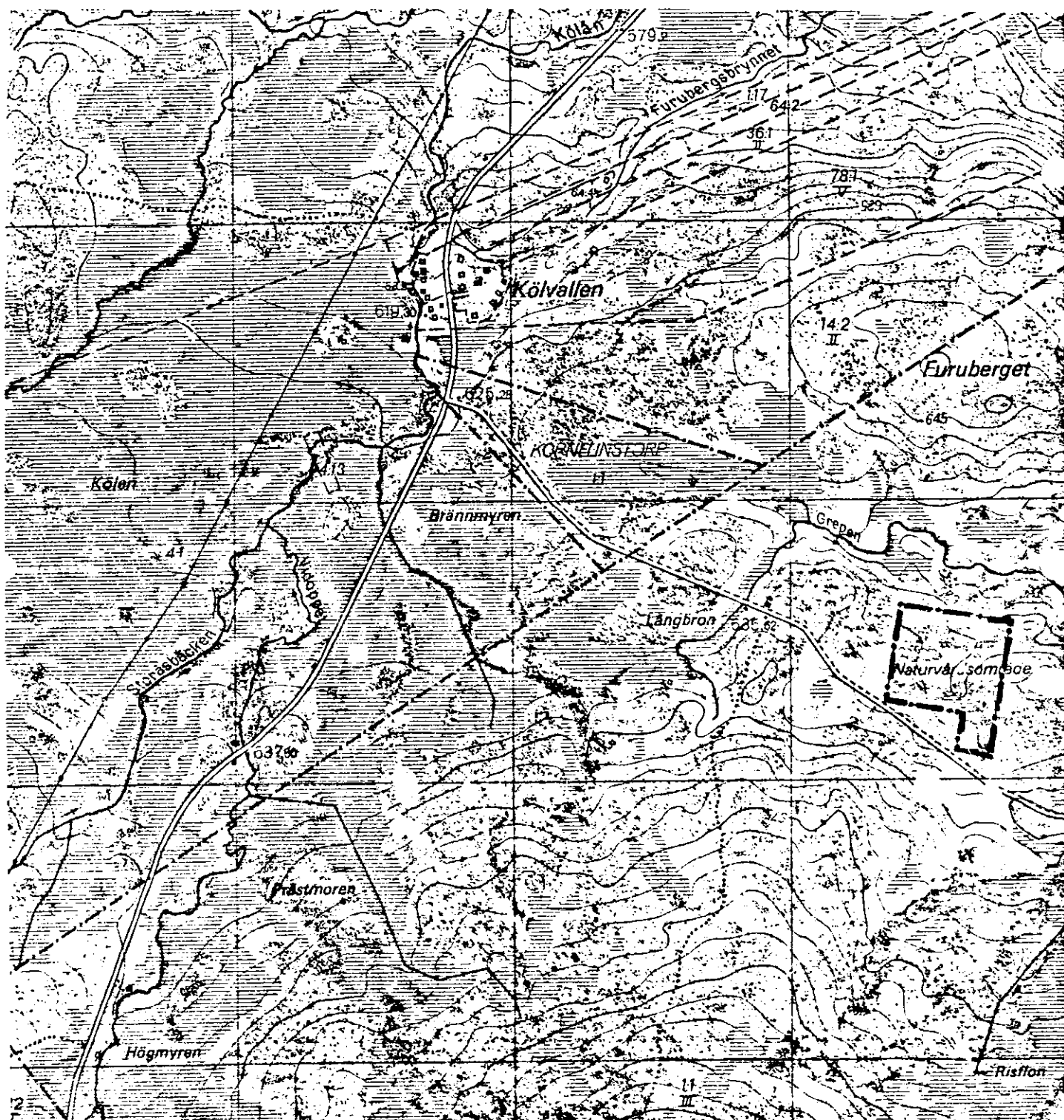
KARTA

HEDE KYRKOHERDEBOSTÄLLE
(RISBODARNAS NATURRESERVAT)
Härjedalens kommun, Jämtlands län

Kartunderlag: Utdrag ur ekonomiskt
kartblad 673 24 (beteckningar, se tecken-
förklaring på ekon. kartbl.)

— · — · — Gräns för naturreservat

Skala 1:20 000

SKÖTSELPLANEKARTA

HEDE KYRKOHERDEBOSTÄLLE

(RISBODARNAS NATURRESERVAT)

Härjedalens kommun, Jämtlands län

— · — Gräns för naturreservat

== Väg

..... Stig

 Tallskog, torr ristyp

 Granskog, fuktig ristyp

 Fuktdråg

 Informationstavla

 Rastplats med eldstad

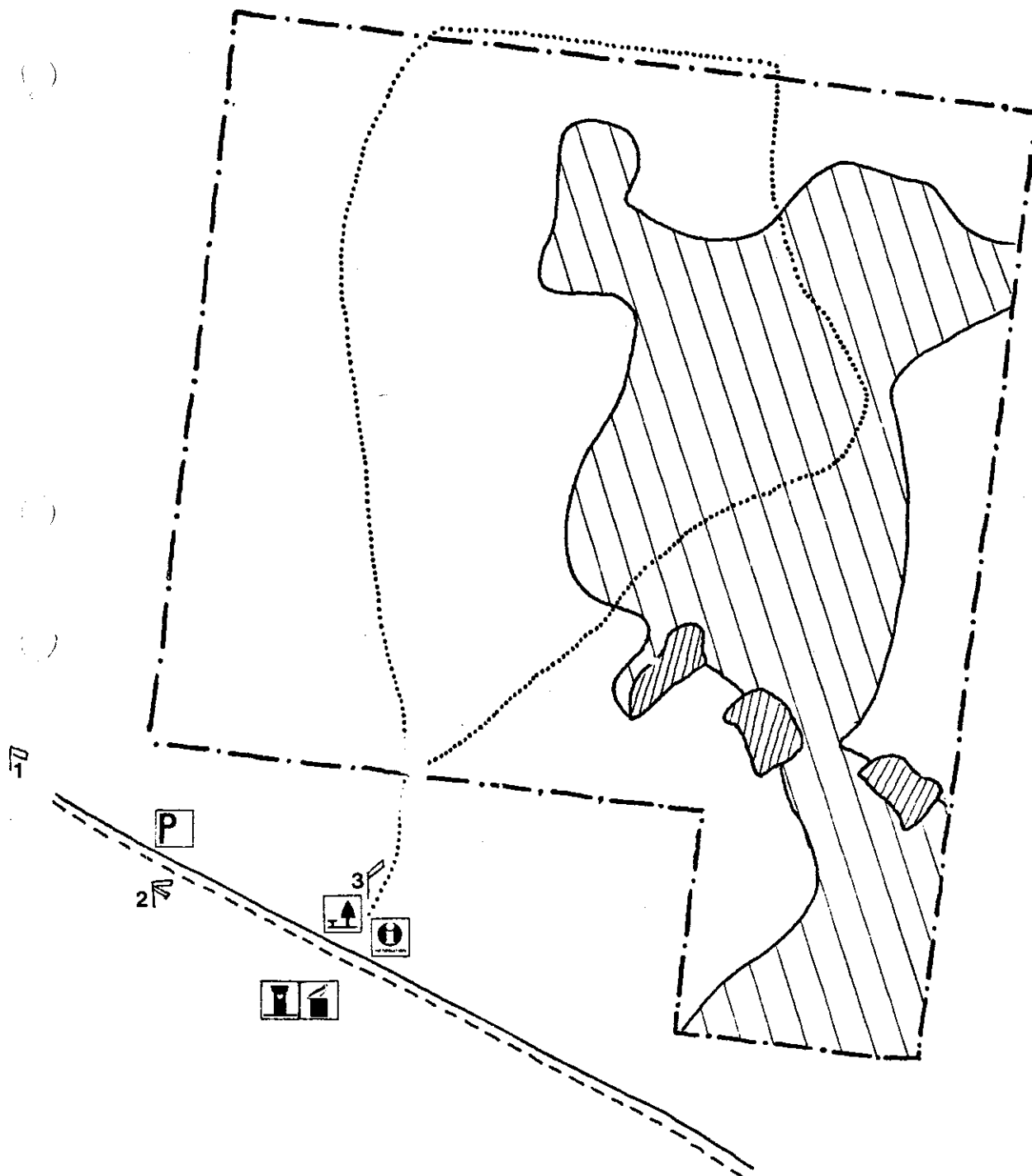
 Parkering

 Söptunna

 Toalett

 Vägvisare: 1. HEDE NATURRESERVAT
2. RESERVAT 100 M
RASTPLATS 50 M
3. RESERVAT

Skala 1:5 000

(Risbodarna)

Naturvårdsobjekt: Hede kyrkoherdeboställe

Kommun: Härjedalen

Län: Jämtlands län

UTREDNING AV KOSTNADER FÖR NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Undantagen från fastställelse enligt 9 § NVF

Upprättad 1985- -

Skötsel- råd / skötsel- objekt	Typ av åtgärd	Antal dagsverken		Investeringsbehov i kr (avser material, maskiner etc)	
		År 1-5	År 6-10	År 1-5	År 6-10
	<u>Istandsättnings- åtgärder:</u>				
	Uppmärkning av stig	1			
	<u>Underhållsåtg.:</u>				
	Tillsyn	1 /år	1 /år		
	Underhåll av skylt			200	
	Renhållning			500/år	500/år

Länsstyrelsen
Jämtlands län
Naturvård
Göran Eriksson
063-146272

Beslut
Datum
2005-12-29

Dnr (anges vid skriftväxling)

Enligt sändlista

Ändring av skötselplan för naturreservatet Hede kyrkoherdeboställe

Skötselplanen fastställd genom beslut den 23 februari 1987 (dnr 11.1211-2760-85)

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken om ändring av nuvarande skötselplan. Den ändrade skötselplanen följer de direktiv som finns enligt naturvårdsverkets riktlinjer för bildande och förvaltning av naturreservat .

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet

Håkan Attergaard

Göran Eriksson

Sändlista

Statens Naturvårdsverk, 106 48 Stockholm (2 ex)
Skogsvårdsstyrelsen, Mellannorrland, Skedom, 881 92 Sollefteå
SCA Skog AB
Naturskydd (Lst)

Länsstyrelsen
Jämtlands län
Naturvård
Göran Eriksson
063-146272

Datum

Dnr (anges vid skriftväxling)
11.1211-2760-85

Bilaga 2

REVIDERAD SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET HEDE KYRKOHERDEBOSTÄLLE

Hede urskog

Foto: Göran Eriksson

Innehåll

Beskrivningsdel

1. Syftet med naturreservatet och naturvårdsförvaltningen
2. Beskrivning av bevarandevärden
 - 2.1 Administrativa data
 - 2.2 Områdesbeskrivning
 - 2.3 Beskrivning av prioriterade bevarandevärden
 - 2.4 Bevarandevärden för friluftsliv
 - 2.5 Natura 2000
3. Källförteckning

Plandel

4. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder
5. Anordningar för information och friluftsliv
6. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder
7. Områdets bevarandestatus
 - 7.1 Uppföljning
 - 7.2 Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd
 - 7.3 Provyteutlägg
8. Renhållning
9. Utmärkning av naturreservatets gräns
10. Tillsyn
11. Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Skötselplanen bör revideras vart tionde år. Resultat och erfarenheter från genomförda skötselåtgärder och ny kunskap kan påkalla en tidigare revision.

BESKRIVNINGSDDEL

1. SYFTET MED NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Det huvudsakliga syftet är att bevara befintlig värdekärna med tallurskog på 8 ha i gynnsamt tillstånd. Detta innebär att nuvarande skogstillstånd i allt väsentligt inte skall förändras. Strukturer som främst skall bevaras och förstärkas är en varierad åldersfördelning av tall, tillräcklig mängd solexponerad liggande och stående död ved av tall samt tillfredsställande tallföryngring. Syftet är även att genom återkommande naturvårdsbränningar inom delar av den utökade arealen (61 ha) på sikt skapa ett större sammanhängande område av liknande beståndsstruktur som befintlig tallurskogskärna.

Ovanstående syfte kräver skötselinsatser som liknar naturlig störning för att bibehålla den brandpräglade miljön och på sikt förbättra kvaliteten för arter knutna till tall. Åtgärderna är en viktig garant för att skapa detta substrat som annars riskerar att gå förlorade genom fri utveckling.

Syftet skall nås genom att:

- Fastställa brandhistoriska data och utföra naturvårdsbränningar i brandpräglade bestånd med lämpligt intervall.

Syftet harmonierar även med det av riksdagen fastställda miljökvalitetsmålet ”Levande skogar” om att brändernas påverkan på skogarna bibehålls. Samma kvalitetsmål talar också om innebörden av att skogsekosystemets naturliga funktioner och processer upprätthålls. Syftet harmonierar dessutom även med naturvårdsverkets ”Åtgärdsprogram för skallbaggar på äldre tallved” och ”Åtgärdsprogram för bevarande av brandinsekter i boreal skog”

Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten skall kunna bedrivas i hela reservatet.

2. BESKRIVNING AV BEVARANDEVÄRDENA

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Hede kyrkoherdeboställe
Objektnummer	2302002
Skyddsform	Naturreservat
Län	Jämtland
Kommun	Härjedalen
Väggkartan	
Markägare	Härnösands stift
Fastigheter	Hede kyrkoherdeboställe, del av Prästbordet 1:1
Areal	81.5 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen
Markslag och naturtyper (ha); Västlig taiga (9010)* tallskog Västlig taiga (9010)* granskog Västlig taiga (9010)* tallskog Fattiga och intermediära kärr (7140)	8 ha (gynnsamt tillstånd) 7 ha (gynnsamt tillstånd) 61.2 ha (ogynnsamt tillstånd) 5.3 ha (gynnsamt tillstånd)
Prioriterade bevarandevärden; Markslag Naturtyper Strukturer Växt och djursamhällen Arter (20 rödlistade) Friluftsliv	Skog Se ovan Död ved, gammal tall Hackspettar, vedsvampar, lavar och insekter Upplevelse

* Prioriterade naturtyper enligt EU:s habitatdirektiv för N 2000

2.2 Områdesbeskrivning

Reservatet är beläget på Sonfjällets nordsluttning cirka 1.5 km NV om nationalparksgränsen och cirka 8 km SV Hede samhälle. Området är flackt beläget och högsta punkten ligger på 630 möh. Området fredades redan år 1909 av Hede pastorat och år 1939 avsattes 15 hektar som naturreservat. Nu föreslås en utökning med 66.5 hektar vilket gör en sammantagen reservatsareal på 81.5 hektar.

Beskrivning av nuvarande reservat (15 ha)

Området inom reservatet som avsattes 1939 utgörs av två olika skogstyper, den västligaste och dominerande delen består av gammal och relativ högväxt, väldimensionerad tallurskog på medelblockig mark. Äldsta tallar är förmodligen 450-500 år gamla. Underväxten av gran är i denna del varierande och trädslagsfördelningen med avseende på tall-gran-löv ligger på 95-5-0. Granen ökar dock kontinuerligt vilket kan få betydande påverkan på tallbeståndet i framtiden om ingen ny störning tillåts. Fält- och bottenskikt domineras av torr-frisk ristyp med ibland stort inslag av den lavrika skogstypen.

Objektet är på många ställen tydligt präglad av forna tiders bränder. Området ligger i anslutning till fjällnära gräns och även om brandspåren på levande tall vittnar om att ett flertal bränder gått genom området är intervallet mellan varje naturlig brand förutom något undantag förmodligen över 100 år. Vid den norra gränsen finns en tall med fyra olika brandljud men merparten av objektets tallar har oftast bara ett brandljud. Även gamla stubbar, högstubbar och gamla lågor har ofta någon form av brandspår. Vid provborrning av levande tall med brandljud visade det sig att senaste brand ägde rum för omkring 170 år sedan.

Grövsta brösthöjdsdiameter på levande tall och torrakor är uppskattat till 75 respektive 65 cm. Mängden död tallved i denna del är beräknat till ett snitt på 50 m³/ha. Detta varierar dock och enstaka bestånd har upp till 150m³/ha och det avser både stående och liggande död ved. Av virkesvolymen död ved är mängden stående död ved uppskattat till 20-30 %. Plantor av tall är ovanliga och de få som finns är betade av älg.

Inom området som avsattes år 1939 finns inga avverkningstubbar förutom enstaka utmed nuvarande reservatsgräns. Området inom denna del kan med goda skäl benämnas urskog. Dock fanns en gång i tiden planer på att avverka skogen och synliga tecken på det är förekomsten av gamla kronojägarstämplar på ett flertal av de äldsta tallarna.

Den östra delen utgörs av en äldre, flerskiktad granskog på frisk blåbärsristyp. Granen här bildar bitvis välslutna och högresta bestånd inkluderat med enstaka äldre, levande och död tall. Boniteten är bitvis hög och uppskattningsvis är virkesförrådet så högt som 350m³/ha. Döende och döda träd av gran i olika stadier av nedbrytning och dimensioner förekommer rikligt. Åldern på granen har uppskattats till 220-250 år. Även denna del av området är opåverkad och förefaller inte ha berörts av den senaste branden.

Beskrivning av den utökade arealen (66.5 ha)

Skogsområdet inom föreslagen utökningsareal är betydligt mer påverkad. Här saknas äldre tallöverståndare och mängden död ved är sparsam. Den varierade ålders- och skiktningssstrukturen av tall med högsta trädåldrar upp emot 260 år (åldersdaterad borrhärd) är dock tillräckligt för att motivera till utökning av nuvarande reservat med denna areal. Andelen tall i de högsta trädåldrarna är uppskattat till 10-20 %. Den äldsta skogen är huvudsakligen koncentrerad till de västra delarna. Granunderväxten är svag, nästan obefintlig. Virkesvolymen i denna del är uppskattad till 100-110 m³/ha. Den östligaste delen är något glesare, mer påverkad och med yngre trädåldrar och lägre virkesvolym. Områdets nordligaste del innefattas av kortväxt tall på bergbunden terräng av impedimentkaraktär, ofta på lavrik typ. Två mindre myrområden på totalt 5.3 ha finns inom området. Inom den utökade arealen i anslutning till befintlig väg finns även två mindre delbestånd av yngre tallskog i 30-40 års åldern.

2.3 Beskrivning av prioriterade bevarandevärden (avser nuvarande reservat 15 ha)

Det historiska utnyttjandet av Härjedalens höjdlägesskogar har inverkat negativt på dagens skogslandskap och dess förutsättningar för bevarandet av biologisk mångfald. Den alltmer ökande fragmenteringen av skog i landet har bidragit till att många skogslevande arter nu är nationellt hotade. Hede urskog har dock kvar karaktärer och strukturer som dessa skogslevande arter behöver. Den av skogsbruk opåverkade miljön med högsta trädåldrar upp emot 500 år, varierad beståndsstruktur, grova tallar, lågor och torrakor ger denna del en anslående karaktär och som inte har sin motsvarighet någon annanstans i länet.

I reservatet finns den prioriterade naturtypen **Västlig taiga** enligt EU:s habitatdirektiv och området är ett bidrag till det europeiska nätverket "Natura 2000". Objektet omfattas därför av MB 7 Kap 28-29 §§ samt Förordnande om områdesskydd 16-20 §§. Länsstyrelsen har därmed ett ansvar enligt detta direktiv att säkerställa att gynnsamt tillstånd bibehålls eller återställs för utpekade livsmiljöer och arter. Området har stor betydelse för bevarandet av den biologiska mångfalden i regionen och Länsstyrelsen gör bedömningen att områdets naturkvaliteter delvis endast kan bevaras och utvecklas genom en utökning av befintligt reservat samt riktade skötselåtgärder i form av naturvårdsbränning.

Den unika urskogsmiljön hyser ett stort antal rödlistade arter. Totalt har 20 rödlistade arter påträffats i området fördelade på kategorierna akut hotad, starkt hotad, sårbara och missgynnade. Arter som bör lyftas fram och som är funna i området är den akut hotade (CR) storporiga brandtickan (*Pycnoporellus alboluteus*) och den starkt hotade (EN) urskogsporingen (*Antrodia infirma*). Observationer har även gjorts av stenfalk (*Falco columbarius*). Området har även ett stort zoologiskt värde genom den äldre skogens speciella livsmiljö för främst hålhäckande fågelfauna och vedlevande insekter. De planerade naturvårdsbränningarna kommer dessutom att ytterligare skapa livsrum för ett antal idag hårt trängda brandberoende arter.

2.4 Bevarandevärden för friluftsliv

Området är lättbesökt då skogsbilväg når ända fram till reservatsgränsen. Trots områdets ringa storlek är skogen av närmast klassisk urskogskaraktär och ur pedagogisk synvinkel synnerligen lämpad för allmänheten att beskåda. Den som följer anordnade stigar kan här få uppleva den brända urskogens karaktär med mäktiga 500-åriga brandskadade tallstammar som är en livsmiljö för många högspecialiserade organismer men utmed stigen finns även en ovanligt riklig förekomst av liggande och stående död ved av tall som är en bristvara i övriga skogslandskapet. På dessa stammar finns också åtskilliga bohål som mejslats ut av områdets hackspettar. Många av de liggande tallstammarna har innan de föll med hjälp av ålder, vind, snö och kärvt klimat bildat unika trädformer. Spår av älg och björn kan ibland påträffas i reservatet och av fåglarna kan nämnas tjäder, lavskrika, spillkråka och tretåig hackspett. Hede kyrkoherdeboställe har dessutom en viktig funktion som närrekreationsområde då området är unikt och saknar motstycke i det annars så hårt sargade skogslandskapet i Härjedalens kommun. Det korta avståndet till Sonfjällets nationalpark möjliggör dessutom att kombinera detta med besöket till Hede kyrkoherdeboställe. I anslutning till informationstavlan finns torrdass och soptunna. Det finns också en rastplats med eldstad. Genom reservatet går en knappt 2 km lång stig

2.5 Natura 2000

Följande naturtyper som ingår i habitatdirektivet i Natura 2000 finns representerade i området.

Västlig taiga (9010*) 15 ha

Fattiga och intermediära kärr (7140) 2 ha

* Prioriterad naturtyp enligt EU:s habitatdirektiv

Ingående arter enligt Natura 2000, Annex 2/fågeldirektivet

A 241 *Picoides tridactylus*/ tretåig hackspett, A 236 *Dryocopus martius*/ spillkråka,

A 108 *Tetrao urogallus*/ tjäder

3. KÄLLFÖRTECKNING

- P.O. Welander. En urskog i Härjedalen, Sveriges Natur, SNF:s årsskrift 1925
- Länsstyrelsen i Jämtlands län: Urskogar och urskogsartade naturskogar i Jämtlands län 1983, Rapport 1983:13
- Länsstyrelsen i Jämtlands län. Revidering av skötselplan med bränningsplanering samt förslag till arealutökning av befintligt reservat. Göran Eriksson 2005
- Foto: Göran Eriksson

PLANDEL

4. SKÖTSELOMRÅDEN MED BEVARANDEMÅL OCH ÅTGÄRDER

Reservatet har indelats i 5 skötselområden (se skötselplankarta).

Skötselområde A: Indelat i två delområden A1 + A2. 37 ha + 15 ha (Totalareal 52 ha)

Bevarandemål: Västlig taiga. Tallskog

Areal

- Arealen Västlig taiga skall vara av samma omfattning som inritats i skötselplankarta, d.v.s. cirka 52 ha.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda;

- Endast inhemska trädslag får förekomma.
- Gamla grova tallar förekommer med i genomsnitt 30 stycken per hektar.
- Förekomsten av frisk, ung tall i betningsfri (4 m) höjd skall efter brand förekomma med minst 50 stammar/hektar.
- Cirka 50 % av områdets yngre tall under 100 år överlever efter brand.
- Cirka 20-30 % av den kvarvarande volymen efter brand består av död stående tallved.
- Mängden brandskadad liggande död ved i genomsnitt är 50 kubikmeter/ha med en lägsta tröskelnivå på 40 kubikmeter/ha
- Befintliga tallar med brandljud har en överlevnad efter brand på cirka 70 %
- Brand förekommer minst vart 100:e år på minst 50 ha av området.
- Resultatet efter planerade bränningar ger en heterogen och flerskiktad beståndsstruktur.
- 60 % av områdets tallar kontinuerlig har brandljud, naturligt eller artificiellt skapade
- Populationer av brandgynnade/beroende arter ökar efter utförda bränningar.

Typiska arter

- Populationerna av de i området övrigt kända typiska arterna ska vara livskraftiga på lång sikt.

Skötselåtgärder

Delområdet skall naturvårdsbrännas en första omgång inom en 10-års period.

Då den övervägande arealen i området har låg granandel kommer ingen gransanering att behöva utföras. Området kan naturvårdsbrännas som det står. För att kunna försvara gränserna i väster och i öster skall ris och trädlösa brandgator huggas upp. Dessa brandgators läge planeras och avgörs av förvaltaren tillsammans med bränningsentreprenör innan åtgärd. Brandgatornas bredd skall vara mellan 7-10 meter och läget markeras ut i terrängen av förvaltaren. Utmed denna gräns skall även stamledning, T-kopplingar med tillhörande slang finnas tillgängligt under pågående bränning och efterföljande bevakning.

Om det i efterhand visar sig att naturvårdsbränningen enligt ovanstående kvalitetsmål inte fått önskat resultat kan man skapa torrakor genom att ringbarka/randbarka 25-30 tallar/hektar. Även artificiellt skapade brandljud på tall kan behöva utföras om brandens intensitet inte varit tillfredsställande. Viltstängsel runt åtgärdsområdet kan bli nödvändigt.

Naturvårdsbränning skall regleras i avtal med entreprenör. Följande bör dock beaktas:

- Planeringen av naturvårdsbränningen skall ske med den lokala räddningstjänsten.
- Bränningen skall utföras under optimala förhållanden och DMC bör ej understiga indexvärdet 30.
- Bränningsentreprenören ansvarar för att antändningsmönster och brandens intensitet borgar för att en viss andel av beståndets tallar bildar brandljud eller dör.
- En viss andel av områdets äldsta tallar skall dock skyddas för att överleva branden.
- Inom ramen för säkerheten låta branden ha ett så naturligt förlopp som möjligt.
- Vid osäkra brandgränser etablera träd och grotfria brandgator.
- Vid behov skall helikopter under bränningsförloppet kunna vattenbegjuta gränser där risker för brandspridning är som störst.
- Tändningen anpassas till en tidpunkt under dagen då dagg och fuktighet ej längre förhindrar en effektiv bränning.
- Informera allmänheten via lokalradion men även direkt till boende intill reservatet.

Eftersläckning och bevakning

Eftersläckning och bevakning skall påbörjas omedelbart efter det att bränningen är utförd. Eftersläckning i brandgator skall prioriteras. Matarslangar, T-kopplingar med tillhörande slang skall finnas tillgängligt utmed större delen av begränsningslinjerna. Befintliga glödbränder skall få brinna ut så länge som säkerheten tillåter. Innan bevakning avbryts skall de glödbränder som av naturvårdsskäl inte släckts tidigare släckas.

Vattenförsörjning

Försörjning av vatten kan ske från bäcken som avgränsar områdets nordligaste del. Skogsbilvägen som avgränsar södra delen av reservatet bör utgöra en fullgod begränsningslinje. Utmed samtliga begränsningslinjer skall bevakningspersonal patrullera med ryggpump (typ "poly tank") för att släcka eventuella flygbränder. Blir handräddning med helikopter nödvändig kan vatten hämtas från Furubergstjärnen cirka en kilometer NO om reservatet, eller från tjärnen cirka 300 meter NV om reservatsgränsen.

Skötselområde A1

Foto: Göran Eriksson

Skötselområde B Areal 11.5 ha

Bevarandemål: Västlig taiga. Tallskog
Se skötselområde A

Areal

- Arealen Västlig taiga skall vara av samma omfattning som inritats i skötselplankarta, d.v.s. cirka 11.5 ha

Typiska arter

- Populationerna av de i området övrigt kända typiska arterna ska vara livskraftiga på lång sikt.

Skötselåtgärder

Delområdet klassas som tallurskog och kräver speciell behandling. Skogsstrukturen skiljer sig därför inte nämnvärt från bevarandemålen beskrivna för skötselområde A. För att bibehålla bevarandestatusen för naturtypen och ingående arter knutna till kådimpregnerad tall bör området naturvårdsbrännas, alternativt utföra brandefterliknande åtgärder. Naturvårdsbränning är dock inte aktuell förrän man har tillräcklig god erfarenhet och teknik för att klara befintliga

naturvärden som annars kan gå förlorade vid en sådan åtgärd. Vid en eventuell framtida bränning bör den genomföras med lågintensiva punktbränningar så att risken för trädmortalitet och destruering av död ved minimeras. Åtgärden syftar i första hand till att få en viss andel av markskiktet relativt hårt bränt för att stimulera förnygring av tall, sanering av inväxande gran samt nybildning av brandljud på yngre tall. Dessa punktbränningar skall vara små och anpassas till ytor som i så stor utsträckning som möjligt saknar äldre tall och död ved. Dock skall äldre trädindivider med basala stamskador och en viss andel av den döda veden helt eller delvis punktskyddas inför men även under bränning. Detta kan göras genom att bevattna substraten rikligt ett dygn innan bränning, men även mineraljord, skum eller geler kan användas som punktskydd på äldre tall och död ved. Under pågående bränning måste tillräcklig stor personalstyrka finnas för bevakning och släckningsinsatser.

För att minimera risken för att elden vid bränning av delområde A1 och A2 skall spridas in i urskogskärnan skall träd och risfria brandgator huggas angränsande till skötselområde B (urskogskärnan). Eventuellt kan även en mineraljordsträng behöva anläggas längs dessa brandgator.

Skötselområde B

Foto: Göran Eriksson

Skötselområde C Areal 8.2 ha

Bevarandemål: Västlig taiga. Granskog

Areal

- Arealen Västlig taiga skall vara av samma omfattning som inritats i skötselplankarta, d.v.s. cirka 8.2 ha.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda;

- Endast inhemska trädslag får förekomma.
- Skogen skall vara flerskiktad och olikåldrig.
- Död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier skall förekomma med minst 40-50 m³ (nedre tröskelvärde 30 m³) per hektar, alternativt 20 % (nedre tröskelvärde 15 % av virkesvolymen/ha).
- I genomsnitt 25-30 % av den döda veden skall vara stående.

Typiska arter

- Populationerna av de i området kända typiska arterna ska vara livskraftiga på lång sikt.

Skötselåtgärder

Området skall i så stor utsträckning som möjligt inte beröras av pågående naturvårdsbränning. Förutom vattenbegjutning av gränser innan punktbränning av delområde B påbörjas behövs inga andra spridningsförebyggande arrangemang utföras för att säkra detta område. Beroende på vindriktning bör dock antändningen ske vid skötselområdets gräns så att eldfronten rör sig från området. Beroende på vilken sida man startar bränningen och innan antändning påbörjas skall gränsen vattenbegjutas med helikopter eller med en så kallad wetline.

Skötselområde D. Indelat i två delområden D1+D2. 3.3 + 0.8 ha (Totalt cirka 4 ha).

Tallungskog (30-40 år)

Bevarandemål. Västlig taiga. Tallskog

Se skötselområde A

Areal

- Arealen Västlig taiga skall vara av samma omfattning som inritats i skötselplankarta, d.v.s. cirka 4 ha.

Typiska arter

- Populationerna av de i området övrigt kända typiska arterna ska vara livskraftiga på lång sikt.

Skötselåtgärder

Naturvårdsbränning med en lågintensiv löpeld i syfte att hålla träd mortaliteten nere samt genom åtgärden skapa brandljud på tall. Bevarandemålet för skötselområdet är att det tillsammans med skötselområdena A + B i framtiden skall utgöra en funktionell enhet präglad av urskogsartad tallskog.

Skötselområde E. Indelat i två delområden E1+E2. 2.3 + 3.0 ha (Totalt cirka 5.3 ha).
Myrmark

Bevarandemål.

Areal

- Med hänsyn taget till kommande klimatförändringar och naturlig igenväxning är bevarandemål med avseende på areal inte adekvat att ange.

Skötselåtgärder

Inga åtgärder

5. ANORDNINGAR FÖR INFORMATION OCH FRILUFTSLIV

Bevarandemål

Rörligt friluftsliv skall kunna bedrivas. En väl underhållen informationsskylt med beskrivning av reservatet skall finnas (läge: se skötselplankarta). Ytterligare en informationstavla skall sättas upp på strategisk plats som informerar om pågående skötselåtgärder i reservatet.

Skötselåtgärder

För att bibehålla vandringsvänlig stig bör röjning av denna utföras vid behov. Torrdass, eldstad inklusive bänkar skall underhållas kontinuerligt.

6. SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER

Igångsättande av åtgärder (år) avser år efter att reservatet vunnit laga kraft

Skötselåtgärder	År	Var	Prio	Kostnad/Finansiering
Markering av reservatets gränser	1		1	60000/ skötselanslag
Begränsningslinje + Naturvårdsbränning	1-10	A1 + A2	2	skötselanslag
Naturvårdsbränning	1-10	D1+D2	2	skötselanslag
Punktbränning	5-10	B	3	skötselanslag
Informationstavla angående skötsel	Vid påbörjad skötsel	Enligt bifogad skötselplankarta	2	skötselanslag
Tillsyn	Löpande		2	5000/år/ skötselanslag
Röjning och markering av stig enligt skötselplan	Löpande	Enligt bifogad skötselplankarta	2	skötselanslag

7. OMRÅDETS BEVARANDESTATUS

Gynnsam bevarandestatus för Västlig taiga och undergruppen "tallskog" föreligger endast i befintligt reservat (skötselområde B). Detta gäller även för skötselområdet C och undergruppen "granskog" som är i gynnsamt tillstånd. Dock är bevarandestatusen i B på väg mot ogynnsamt tillstånd på grund av en längre tids frånvaro av brand. Skogen inom föreslagen utökad areal (A1 + A2 samt D1 + D2) är för tillfället i ogynnsamt tillstånd men förväntas höjas för varje naturvårdsbränning som kan utföras.

Bedömd bevarandestatus för ingående naturtyper enligt EU:s art- och habitatdirektiv för Natura 2000

Kod	Naturtyp	Undergrupp	Bedömd bevarandestatus
*9010	Västlig taiga Skötselområde A1 + A2	Tallskog	Ogynnsamt tillstånd (66.5 ha)
*9010	Västlig taiga Skötselområde B	Tallskog	Gynnsamt/ogynnsamt tillstånd (11.5 ha)
*9010	Västlig taiga Skötselområde C	Granskog	Gynnsamt tillstånd (8.2ha)
*9010	Västlig taiga Skötselområde D1 + D2	Tallskog (30 40 år)	Ogynnsamt tillstånd

*) = Prioriterad naturtyp

7.1 UPPFÖLJNING

En kontinuerlig uppföljning och dokumentation skall ske för varje skötselområde i syfte att se om utförda skötselåtgärder har varit relevanta och givit önskat resultat utifrån angivet syfte och bevarandemål. Naturvårdsförvaltaren dokumenterar utförda skötselåtgärder, tillsyn över föreskrifter, uppföljning av skötsel- och bevarandemål samt för finansiering av verksamheten. Utläggning, parametrar och uppföljningsarbete anges och utförs av förvaltaren (Länsstyrelsen) eller av denne enligt skrivna avtal utsedd uppdragstagare.

7.2 Kontinuerlig uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområde	Parametrar	Prioritet	Årtal efter åtgärd
A1 + A2	Tallplantor - Föryngring och överlevnad Mängden död ved. m3/ha Andel tall med brandljud	1	5 därefter årligen 3 därefter vart 3:e år
B	Tallplantor - Föryngring och överlevnad Mängden död ved. m3/ha Andel tall med brandljud	1	5 därefter årligen 3 därefter vart 3:e år
C	Mängden död ved. m3/ha	3	3
D1 + D2	Tallplantor - Föryngring och överlevnad Mängden död ved. m3/ha Andel tall med brandljud	3	5 därefter årligen
E1 + E2	Ingen uppföljning		
	Informationsskyltarnas standard	2	Vart 3:e år

7.3 Provyteutlägg.

Inom den brända arealen skall även en uppföljning i fasta utlagda provytor ske med parametrar som: skogstyp, grundyta och provträd för volymberäkning, tidigare brandspår, plantor och prognos på överlevnad, volym stående och liggande död ved, kulturspår, klavning av samtliga träd, tjocklek av förna och humuslager, brandhårdhet, fotodokumentation m.m.

Syftet med denna uppföljning är att studera beståndsstrukturen direkt efter brand men även utvecklingen av den brända skogen på längre sikt. Provytorna läggs ut innan bränning.

Även parametrar som klockslag, lufttemperatur, antändningsmönster, flamhöjd, vindhastighet samt relativ luftfuktighet skall dokumenteras under hela bränningen.

Flygfotografering innan och efter bränning skall ske för att få en översikt över hela det brända området men även för att lättare uppskatta trädmortalitet.

8. RENHÅLLNING

För renhållning i terrängen svarar naturvårdsförvaltaren.

9. UTMÄRKNING AV NATURRESERVATETS GRÄNS

Reservatet skall utmärkas enligt svensk standard och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

10. TILLSYN

Naturvårdsförvaltaren skall utföra fortlöpande tillsyn av reservatet.

11. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Staten bekostar utmärkning av reservatets gränser, tillsyn, och löpande underhåll. Kostnader för biotopvårdande åtgärder redovisas inte i denna skötselplan. Det eventuella ekonomiska överskott som kan uppkomma vid avverkning av gran enligt skötselplan skall bidra till delfinansiering av skötselkostnader för området.